

Стан редакције и администрације
Космајска ул. бр. 21.
Огласи се дају у администрацији
— Цена утврђена —
Неплаћена се писма не примају
Рукописи се не враћају.
Писма, рукописи, новац и све остало
што се односи на лист, слати вла-
ститишту листа.

СТРАЖА

ОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

Адреса на телефонима:
„СТРАЖА“ — БЕОГРАД
Претплата од Србију на пошти:
на годину дин. 12—
„ ШЕСТ МЕСЕЦИ „ 6—
„ ТРИ МЕСЕЦИ „ 3—
„ ЈЕДАН МЕСИЦ „ 1—
Претплата за иностранство на пошти:
на годину дин. 30—
„ ШЕСТ МЕСЕЦИ „ 15—
„ ТРИ МЕСЕЦИ „ 7-50

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

Издаје сваки дан у 6 ч. пре подне

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Наше бојиште

Затишје на целом фронту

Ваљево 16. августа.

По накнадном извештају непријатељ је тукао артиљеријском ватром 15. августа Велико Градиште. Данас 16. августа ни на једном фронту нема ничег **НОВОГ.**

КАД БИ УМРО ФРАЊА ЈОСИФ

— Фрања Деон — Крунисање угарског круном — Владарина графа Јулија Андрашија — Анексија Босне и Херцеговине и Угарска — Нишао одцепљењу Угарске још и данас живи — Драма у Мајерлишком дворцу — Престолонаследничко питање у Угарској и кнез Вилем I.

II
После аустро пруског рата, у коме су аустројски цареви изгубили право на титулу немачког цара, Фрања Јосиф је био принуђен да прими посредовање Фрање Деока, мађарског државника, и да се са Мађарским народом измири, признавајући му потпуно самосталност. То је био највећи удар за монархију. Дотле бар унутра угледна, изгубила је свако поштовање пред својим многобројним народностима. Да би пораз колико толико био ублажен Фрања Јосиф аустројски цар, крунисан је за угарског краља.

Окуражени овим успехом Мађари су радили потпуно на своју руку, не обзирајући се, да ли се то коси са интересима Аустрије.

Једино за време Андрашијеве владе, била је обустављена борба између Беча и Пеште. Али његовим падом, пали су и сви његови и према интересима монархије као и према самоме

владару. Безброј немира, истина секундарног значаја, али ипак утицај их на државни живот монархије, стално су на дневном реду. Невидећи на тако важној државној позицији свога човека, свога соплеменика, Угари су бесно ударали на цело систем владавине, нештедећи чак ни саму круну Анексија Босне и Херцеговине, најочитији су пример ове борбе, која је иначе већ пољуљала углед царства још више пољуљала Астрија је хтела обе српске земље да присаједини себи, али је на отпор Мађара морала да одступе и да их присаједини монархији

По редовњем Фрање Деока Аустрија и Угарска су биле измирене и Аустрија је мислила да је мисао одцепљења Угарске од Аустрије прошла, да су је Мађари предали забораву! Али Мајерлишком трагедијом 1887 године, када је једно јутро нађен мртав — убијен шампањер-

ском флашом — престолонаследник Рудолф са својом драгом бароницом Вечером, идеја у угарској потпуној самосталности васкрснула.

Царевић Рудолф био је љубимац Угара, Отворен, искрен а при том правичан и приступачан он је на јуриш стекао симпатије угарског народа. Његово ритерско држање према народностима а нарочито према Мађарима, учинило је, да је он убрзо постао популаран међу народе Монархије, који су у њему гледали не само будућег владарца, већ и човека који ће њихове захтеве задовољити.

И зато је за све време његова живота била престала свака борба против царства. Сваки је очекивао да симпатични и правични царевић заведе свога крвавог оца. Али ужасна катастрофа, која још ни данас није расветљена, прекинула је то примирје. Да ли оправдано или не, о томе на овом месту нећемо расправљати, народи су у овој трагедији видели прсте камариле, којој је на челу стајао сам цар, који није превазишао чак ни од тога да свога сина — јединца да принесе на жртвеник.

Престолонаследничко питање била је Ахилова пета за монархију и избор са пок. Фрањом Фердинандом био је врло рђав. Нарочито Мађари нису могли да се помире са његовим избором Дубоког Јаз, који је владао између угарског народа и Фране Фердинанда није остао незапажен од немачког цара Вилема I.

Иако лични пријатељ Фране Фердинанда он је помишљао, да кући Хохенцолерн осигура престо у Угарској. Да би ово што лакше извео, користећи се разним спортовима а нарочито ловом, он је често путовао кроз Угарску, где је пробавао по читаве недеље. Доласећи у додир са истакнутим и утицајним угарским политичарима, он их је стално уверавао о својим симпатијама и немилице је просипао комплименте о Мађарима, њиховој култури и њиховој бриљантној будућности! Да би томе дао и видна доказа он је накуповао

од пропалих угарских графова и барона огромна имања, на којима је подизао угледна добра и разна индустријска предузећа; у којима су становници сиромашне и неродне Север-

не Угарске зарађивали насушни хлеб! Његови, пак, царски двори увек су отворани угарским магнатима.

Овако радећи он је успео да се и у најнижим слојевима

угарског народа, као и у највишим говори више о њему династији Хохенцолерн но Фрања Јосифу и Хабсбурговцима. **К—р**
(наставиће се)

Сен-Џемска палата

Горња слика представља Сен-Џемску палату у Лондону, у коју је склопљен мир између Турске и Балканских држава.

Како према последњим вестима са бојишта акција Немаца и Аустријанаца стоји веома рђаво то је и њихов пад близу, те ће и они попут Турске морати да моле за мир. Преговори око мира вероватно да би се повели у Лондону и то опет у Сен-Џемској палати!

Наши старци

Посмртна песма

— Аустрија —

И дође часак свети,
Да ти се за врат стане,
И часак за те крети
Да твоја кућа плаче.

Једнога варвара сруши,
Сломи му гадна крила,
А други варвар ти си
Што си му крвцу пила.

Да трула зграда падне
Ко да је није ни било,
И да се народу моме
Залечи сломило крило.

Прни ти петак свиће,
А Србин још је чини
Он ће ти за врат стати,
О гадна Аустријо!

Да Србин у старом дому
Поново гнездо свије,
Где, авај, много векова
Слободан био најје.

Словени, свесни снаге
Слободу траже своју,
И с четири стране змијо
Упалиће кућу твоју.

Предсмртну песму нева,
Гробница готова стоји,
А Демон смрти твоје
Последње часе ти броји.

Јула, 1914. год.

Београд

Р. Д. Кнежевић

1914 година

— Пророчанство једног Србина бившег официра —

— Европа је пуна екстремитета. — Борба народа се помала. —

Спорови, који су повели око овога убиства са једном малом државом још су јаче погоршале односе између Русије и Аустрије, која је у овом убиству видела умешану руку са савера. У једном великом месту источне Угарске води се опет великајачички процес који завршава тиме што Аустрија тражи од мале државе, која је под сумњом за убиство царског принца такве накнаде, да је ова у немогућности да их испуни. Језуитска дипломатија зна добро, да овим својим тражењем не погађа малу државицу, већ Русију.

Изазивачко држање њено и претеће авецкање Немачке учиниле су да се је цела Европа мобилисала.

Аустријска тражења одбијена и ово одбијање налази сналог

одјека у Русији, где ратна струја потицала неколицини царских кнежева утиче на цара да објави рат и да се једном већ обрачуна са непријатељима. Цар попушта. Између Париза, Петрограда и Лондона жива преписка и телеграфска веза, после које следе категоријска нота руске владе у Берлину и Бечу.

Беч, подстрекинут Берлином одбија и објављује Србији рат Истога дана посланик напушта Београд.

Европска војна о којој се тако много говорило, најзад, је избила. Русија објављује рат Аустрији и Немачкој. Го истог дана Француска и Енглеска, Црна Гора и Белгија. Швајцарска љути! На тражење Немачке да и она ступи у офанзиву ватрени јужњак хладно одбија и вели, да по уговору се о овда има да ступа у акцију, кад буде Немачка нападнута. Овде је пак била

Немачка нападач. У Берлину и Бечу ланика. Још се уздижу у Бугарску, Турску и Румунију, на Југу и на Северу у Савез (Шведска и Норвешка.)

Против Немачке и Русије почеше да се спремају Јапан и многе државе у Африци и Америци. Сједињене Државе узимају на себе улогу арбитра, али заостре ног таква, да је апсолутно и мир могућ.

У Русији, Француској и Енглеској велике церемоније и параде. Владари дају значајне изјаве. Прокл амације царева, краља Енглеског и председника француске републике примљене су са одушевљењем. Америка чини још последњи покушај за мир, али је одбијена.

Правда, и истина су на страни Споразума и њима наклоњеним странама.

— Наставиће се —

ЈУЧЕ

Београд, 17. авг.

Јуче око три и по часа појавио се од Земуна је-

